

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoitteessa käytetään termiä tieteen vapaus. Parempi termi olisi akateeminen vapaus, joka korostaa myös opetuksen vapautta mutta myös tutkijan oikeutta viestiä tutkimuksesta ja osallistua tiedolla vaikuttamiseen (yhteiskunnallinen vuorovaikutus).

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

TJNK ehdottaa tiedeviestinnän koulutuksen lisäystä toimenpiteisiin, esimerkiksi seuraavalla tekstimuokkauksella: Korkeakoulut tukevat henkilöstöään ja opiskelijoitaan osallistumaan kansalaiskeskusteluun, mikä tukee myös demokratiakehitystä, sekä sisällyttävät tiedeviestintäopetuksen osaksi tutkijakoulutusta.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet?
Ovatko toimet oikeita?**

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

TJNK painottaa, että tutkimuksen vaikuttavuus tulee ymmärtää laajasti, ei pelkästään taloudellisena hyötynä, vaan myös vaikutuksina julkiseen keskusteluun, päätöksentekoon, sivistykseen ja yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen.

TJNK kiinnittää huomiota siihen, että vaikka tavoitteessa korostetaan tutkimuksen ja osaamisen merkitystä yhteiskunnan uudistumiselle, tiedeviestinnän rooli jää kokonaan mainitsematta. Tiedeviestintä on tutkimusyhteisöjen sisäistä ja ulkoista viestintää ja vuorovaikutusta tutkimuksesta saadusta tiedosta, tutkimustuloksista, tieteellisestä ajattelusta ja menetelmistä. Se on keskeinen edellytys sille, että uusi tieto siirtyy tutkimusyhteisön ulkopuolelle ja tulee yhteiskunnan, päätöksenteon ja elinkeinoelämän hyödynnettäväksi.

Ilman systemaattista panostusta tiedeviestintään riskinä on, että tutkimuksen vaikuttavuus jää kapeaksi eikä tavoita yhteiskuntaa laajasti. TJNK korostaa niin sanotun beyond academia -ajattelun merkitystä: tutkimuksen arvo realisoituu, kun tieto on ymmärrettävässä muodossa, saavutettavaa ja vuorovaikutuksessa yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa.

Lisäksi TJNK painottaa, että pelkkä tiedon saatavuus ei riitä, vaan keskeistä on myös yhteiskunnan halu käyttää tutkittua tietoa sekä luottamus siihen. Näiden vahvistaminen edellyttää johdonmukaista panostusta vastuulliseen tieteeseen, läpinäkyviin tutkimuskäytäntöihin ja luotettavaan tiedeviestintään.

TJNK esittää, että tiedeviestintä ja vastuullinen tiede tunnistetaan tavoitteessa keskeiseksi osaksi tutkimustoiminnan vaikuttavuutta, yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja innovaatiokyvyn vahvistamista.

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet?
Ovatko toimet oikeita?**

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

TJNK esittää seuraavan toimenpide-osan lisäämistä:

Tiedeviestintä ja vastuullinen tiede vahvistavat tutkimuksen vaikuttavuutta

Vahvistetaan tiedeviestinnän roolia osana korkeakoulujen tutkimuksen ja TKI-toiminnan vaikuttavuutta siten, että tutkimustieto siirtyy tehokkaasti yhteiskunnan, päätöksenteon ja elinkeinoelämän hyödynnettäväksi (beyond academia).

Sisällytetään tiedeviestintä osaksi tutkimuksen vaikuttavuuden arviointia ja rahoituskriteerejä sekä vahvistetaan tiedeviestintäosaamista osana tutkijankoulutusta ja tutkijan ammattitaitoa.

Vahvistetaan vastuullisen tieteen periaatteita ja kehitetään toimintamalleja, jotka lisäävät luottamusta tutkittuun tietoon sekä tukevat sen käyttöä päätöksenteossa ja yhteiskunnassa laajemmin.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpide "Korkeakoulut kehittävät tutkimustulosten ja luovien alojen osaamisen monipuolista yhteiskunnallista hyödyntämistä ja kaupallistamista" edellyttää monipuolista tiedeviestintäopetusta korkeakoulutuksen osana.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

TJNK pitää visiota kunnianhimoisena ja oikeansuuntaisena. Vision vaikuttavuuden kannalta on kuitenkin ratkaisevaa, että:

- tiedeviestintä tunnistetaan strategiseksi painopisteeksi

- akateeminen vapaus turvataan

- avoimen tieteen, tiedon saavutettavuuden ja vastuullisen tieteen periaatteet konkretisoidaan vision jalkauttamisessa

-tutkimuksen vaikuttavuus ymmärretään laajasti yhteiskunnallisena ilmiönä siten, että se kattaa taloudellisen vaikuttavuuden lisäksi vaikutukset julkiseen keskusteluun, päätöksentekoon, kansalaisten osaamiseen ja sivistykseen, kulttuuriin sekä yhteiskunnalliseen luottamukseen ja demokratiaan

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Luonnos kuvaa akateemisen vapauden tilaa näin (s. 16): "Akateeminen vapaus ja tieteen vapaus ovat Suomessa turvattuja, mutta kansainvälinen kehitys herättää huolta." TJNK:n tuoreen selvityksen mukaan (julkaistu helmikuu 2026) valtaosa vastaajista arvioi akateemisen vapauden tilan Suomessa edelleen melko hyväksi. Samalla noin puolet vastaajista kokee, että vapaus on viimeisten kahden vuoden aikana jossain määrin heikentynyt.

Akateemista vapautta ei tule pitää itsestäänselvyytenä, vaan sitä on aktiivisesti turvattava ja puolustettava myös Suomessa.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

-

Kettunen Reetta
Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta